

TANRININ MÖCÜZƏLƏRİ

Aqrar elmlər üzrə fəlsəfə doktoru İsmayıl Qəzənfər oğlu Məcidi magistr İsmayıl Faiq oğlu Bayramlı ilə bu dəfə oxucuların görüşünə bir təbib-loğman kimi gəlib. “Şəfali bitkilər - 1000 dərddin 1001 dərmanı” adlı 533 səhifəlik kitabın I hissəsi işıq üzü görmüşdür. Kitabın elmi redaktoru AMEA-nın Botanika İnstitutunun “Etnobotanika” laboratoriyasının müdiri, biologiya üzrə elmlər doktoru, professor Səyyarə Cümşüd qızı İbadullayevadır. Kitabda təbiətin 11 iqlimindən 9-nu Azərbaycana bəxş edən Ulu Tanrının bəxşeyişi olan, torpaqlarımızda yetişən bitkilərin insanların sağlamlıqlarında nə dərəcədə əhəmiyyətli olduqlarında geniş bəhs olunur.

Müəlliflərin qeyd etdiyi kimi: -“Ana Yurdumuzun yeraltı sərvətləri ilə bərabər bitib-tükənməyən zəngin yerüstü sərvətləri də vardır. Başlı qarlı dağlarımızın zirvəsindən tutmuş, onun yamaclarına, allı-güllü çəmənliklərinə, meşələrinə və torpağımızın sinəsindən çalın-çarpaz keçən saysız yol-rizlərimizədək hər qarış torpağımız, varlığında bitib-tükənməyən möcüzələr yatan saysız-hasabsız bitkilərlə doludur...

Təbiətin qoynunda dünyaya gələn insan övladı, min illərdir düçar olduğu müxtəlif xəstəliklərdən qurtulmaq üçün ilk növbədə təbiətə üz tutub... Məskən saldığı ərazidə yayılan bitkilərin sirlərini öyrənib onlardan istifadə etməyə başlamışdır... Əgər insan övladı elə ilk gündən təbiətin sirlərinə bələd olmasaydı, qarşılaşdığı xəstəliklərə qalib gələ bilməzdi.

Yəni, düçar olduğumuz xəstəliklərə dərmanı da məhz elə əhatə etdiyimiz təbiətin özündə axtarmalıyıq!”

Atalar demişkən: “Hər bir dərddin dərmanı torpaqda bitir.”

Həqiqətən də uzunömürlüyə gedən yol da elə Yaradanın bizə olan o sevgisindən, o səxavətindən başlanıb. Ana torpağımızın altını da, üstünü də qızıla çevirib...

Qədim Budda təbabətində deyilir ki: -“dünyada elə bir maddə yoxdur ki, o müalicəvi xüsusiyyətlərə malik olmasın”. Əgər insan övladı elə ilk gündən təbiətin sirlərinə bələd olmasaydı, qarşılaşdığı xəstəliklərə qalib gələ bilməzdi. “Dərdi verən, elə dərmanını da verər” deyiminin bu yerdə necə yerinə düşdüyünü görürük. Yəni, əhatə etdiyimiz təbiətdə düçar olduğu xəstəliklərə də dərmanı insan məhz elə həmin təbiətin özündə axtarmağa başlamış və buna nail olmuşdur.

Qədim mədəniyyətə malik - sanskrit, Çin, Yunan, Latın, Türk və s. dillərdə danışan xalqların tarixi mənbələri, qədim insanların saysız-hesabsız bitkilərin müalicəvi xüsusiyyətlərindən necə bacarıqla istifadə etmələri haqqında geniş məlumat verir.

Qədim Yunan həkimi və filosofu Hipokrat tərəfindən (bizim eramızdan əvvəl 460-377-ci illər) elmi təbabətin təməli qoyulmuşdur. Onun 200 növdən artıq bitkilərdən hazırlayıb istifadə etdiyi müalicəvi preparatların əksəri Misir həkimləri tərəfindən müxtəlif xəstəliklərin müalicəsində müvəffəqiyyətlə tətbiq edilmişdir...

Xalqımız özünün çoxəsrlik tarixi ərzində yaratmış olduğu maddi və mənəvi mədəniyyət nümunələri, adət-ənənələri ilə yanaşı, həm də zəngin empirik bilik və bacarıqlar sisteminə əsaslanan xalq təbabəti, xalq müalicə üsulları və vasitələri düşünüb tapmış, onları sınaqdan keçirib təkmilləşdirib-təkmilləşdirən zamanəmizə qədər gətirib çıxarmışdır. Şərqi və Avropanın xalq təbabətində Azərbaycan xalqının min illərdən bəri əldə etdiyi təcrübə heç də məşhur Tibet təbabətindən geri qalmır. Bitkilərdən hazırlanmış dərman preparatlarının öyrənilməsi və onun tətbiqi sahəsində dünya xalqları ilə yanaşı Azərbaycan xalqının da xidmətləri az deyildir. Xalqımızın min illərdən bəri əxz etdiyi bu təcrübələr Qədim Şərqi və antik dünyanın xalq təbabəti ənənələri üzərində pərvəriş taparaq müasir günümüzədək gəlib çatmışdır.

Böyük və gərgin əməyin bəhrəsi olan bu kitabda müəlliflər istər mətbəximizdə ərzaq kimi işlətdiyimiz və istərsə də yabanı halda yol qıraqlarında, çöllərdə rast gələrək əhəmiyyət vermədiyimiz 80 bitkinin sağlamlığımızda nə dərəcədə vacib olduqlarını elmi şəkildə, geniş izah etmişlər. Bu bitkilərin rəngli təsvirlərini və kitabın sonunda tibbi və bioloji terminlərin açılımlarını verməklə, müəlliflər kitabı geniş oxucu kütləsi üçün əlçatan etmişdirlər.

Kitabın nəşr olunacağı II hissəsində də müəlliflər ölkəmizin torpaqlarında yetişən 80-dən çox yabanı və mədəni bitkinin sağlamlığımızdakı əhəmiyyətindən geniş bəhs etməklə sanki bizə bir mesaj göndərirlər: - “Yaddan çıxarmamalıyıq ki, hər bir bitki Tanrının bizə bəxş etdiyi bir hədiyyədir, bir möcüzədir...”

Şakir Əlifəoğlu
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru,
dosent

